

**Χαιρετισμός Καθηγητή Θεμιστοκλή Δ. Λέκκα,
Προέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής του 2^{ου} Συνεδρίου
Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης**

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση διανύει την τέταρτη δεκαετία συνεχούς και συνεπούς παρουσίας σε διεθνές επίπεδο και την τρίτη δεκαετία σε εθνικό επίπεδο. Γίνεται πλέον φανερό ότι η δυναμική της ξεπερνά και τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις αναφορικά με την καθιέρωση και καταξίωσή της στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το γεγονός ότι χιλιάδες εκπαιδευτικοί και μαθητές έχουν διαχρονικά εμπλακεί με δημιουργικό τρόπο στο καινοτόμο αυτό πεδίο, αναδεικνύει με σαφήνεια την προσδοκία για εδραίωση νέων, πιο προοδευτικών, παιδαγωγικών προσεγγίσεων που προσανατολίζονται στην προστασία του περιβάλλοντος. Η νέα κατεύθυνση που χαράζεται για την Π.Ε. προς την Αειφορία, προσδιορίζει ένα ευρύτερο φάσμα ενασχόλησης που έχει ως κεντρικό άξονα την κριτική διερεύνηση του κοινωνικού γίνεσθαι και την δημιουργική πολιτική συμμετοχή. Οι διεθνείς οργανισμοί υιοθετούν και προάγουν το νέο αυτόν προσανατολισμό ήδη από τη δεκαετία του 1980. Ενδεικτική είναι και η πρόσφατη πρωτοβουλία της UNESCO να χαρακτηρίσει τη δεκαετία 2005-2014 ως «Δεκαετία Εκπαίδευσης για την Αειφορία» και να καλέσει τα κράτη μέλη της να προγραμματίσουν τις δράσεις τους. Το ΥπΕΠΘ συμπορευόμενο με τις προσπάθειες της UNESCO έχει ήδη διαμορφώσει σειρά δράσεων για την τρέχουσα δεκαετία οι οποίες *«αφενός στοχεύουν στο να καλλιεργήσουν στους μαθητές στάσεις που χαρακτηρίζουν τον ενεργό πολίτη και αφετέρου προωθούν το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία μέσω της από κοινού υλοποίησης δράσεων με κοινωνικούς φορείς»*.

Σύμφωνα με την UNESCO, η έννοια της 'Αειφορίας' δεν αναφέρεται μόνο στο φυσικό περιβάλλον διευρύνοντας την έννοια του περιβάλλοντος ως κελύφους των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Η σύνδεση με την αειφορία σήμερα περιλαμβάνει και την ενασχόληση, τη συνειδητοποίηση και την εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα της φτώχειας, της υγείας, της εξασφάλισης τροφής, της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ειρήνης.

Οι προσπάθειες για την ενσωμάτωση της Π.Ε. στα εκπαιδευτικά συστήματα των περισσότερων χωρών του ανεπτυγμένου αλλά και του αναπτυσσόμενου κόσμου, αποδεικνύει τη συνειδητοποίηση από πλευράς Κυβερνήσεων της σημασίας που έχει η εκπαίδευση, η ευαισθητοποίηση και η ενδυνάμωση των πολιτών για την πρόληψη, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Σε αυτή την προσπάθεια, συμβάλλουν ολοένα και περισσότερο κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί φορείς που επιδιώκουν την διάχυση της 'περιβαλλοντικής' πληροφορίας και την ευαισθητοποίηση των πολιτών.

Ο νέος διευρυμένος και σύνθετος ορίζοντας της Π.Ε. υπογραμμίζει περισσότερο από ποτέ τη σημασία συστηματικού σχεδιασμού των σχετικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, όπως τα προγράμματα Π.Ε., προκειμένου να είναι εναρμονισμένα με τη φιλοσοφία και μεθοδολογία του πεδίου. Ο εκπαιδευτικός καλείται σήμερα, εκτός από την απαραίτητη προσωπική διάθεση και πρωτοβουλία για να ευαισθητοποιήσει τη μαθητική κοινότητα, να επενδύσει και στο δημιουργικό σχεδιασμό που θα διασφαλίσει τη συνέπεια και αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων. Η θεσμοθέτηση του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών και ιδιαίτερα της Ευέλικτης Ζώνης διαμορφώνει ένα νέο ορίζοντα, για τον οποίο πρέπει να προβληματιστούμε δημιουργικά και να αξιοποιήσουμε κατάλληλα.

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, αναλαμβάνοντας το 2002 την ευθύνη και το συντονισμό του Έργου «Σχολικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης», επεδίωξε παράλληλα τη διαμόρφωση και διάδοση ενός πλαισίου σχεδιασμού και αξιολόγησης του σχεδιασμού των σχολικών προγραμμάτων. Το πλαίσιο αυτό είχε ως στόχο να προβληματίσει και να εμπλέξει δημιουργικά τους Έλληνες εκπαιδευτικούς στη φιλοσοφία του συστηματικού σχεδιασμού των προγραμμάτων. Το εγχείρημα δεν κατευθύνεται στον προσδιορισμό στενών ορίων και στην καθιέρωση ενός "τυφλοσούρη". Τουναντίον, επιδιώκει να αναδείξει τα συστατικά στοιχεία της μεθοδολογίας του πεδίου, όπως η διεπιστημονική και ολιστική θεώρηση των ζητημάτων, ο μαθητοκεντρικός χαρακτήρας των δραστηριοτήτων, ο προσανατολισμός στην κριτική προσέγγιση, το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία κλπ., χωρίς ταυτόχρονα να αμελεί την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων. Η ανάγκη του συστηματικού σχεδιασμού θεωρούμε ότι γίνεται ακόμα πιο

επιτακτική καθώς το πεδίο της Π.Ε. μπολιάζεται από τη συστημική προσέγγιση που προϋποθέτει η κατανόηση της έννοιας της 'Αειφορίας'.

Το **Πανεπιστήμιο Αιγαίου** σύμφωνα με τις σχετικές προβλέψεις του Έργου «**Σχολικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης – Σ.Π.Π.Ε.**», στο πλαίσιο του Μέτρου 2.6 «Προγράμματα Προστασίας Περιβάλλοντος και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης», κατηγορία Πράξεων Β: «Σχολικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης», που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, διοργανώνει το **2^ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης**. Στο εν λόγω Συνέδριο κατατέθηκαν 189 επιστημονικές εργασίες σχετικές με το αντικείμενο της Περιβαλλοντικής εκ των οποίων εγκρίθηκαν από την Επιστημονική Επιτροπή για προφορική ανακοίνωση οι 88 και 220 Σχολικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης εκ των οποίων εγκρίθηκαν από την Επιστημονική Επιτροπή τα 128. Η κατά γενική ομολογία επιτυχημένη διοργάνωση του 1^{ου} Συνεδρίου, έγκειται κατά κύριο λόγο στο ότι κεντρικό θέμα του Συνεδρίου, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, ήταν τα προγράμματα Π.Ε. που υλοποιούνται στα σχολεία. Από το βήμα του Συνεδρίου εκφράστηκαν οι προβληματισμοί των συνέδρων για τα σχολικά προγράμματα και το μέλλον της Π.Ε., αναδείχθηκε η ποιοτική αναβάθμιση των προγραμμάτων και δόθηκε η ευκαιρία στους συμμετέχοντες από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης για κριτικό απολογισμό και αναστοχασμό. Συνεχίζοντας την προσπάθεια για την ανάπτυξη μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας η οποία θα διαμορφώνει αξίες και στάσεις οι οποίες θα μας οδηγήσουν σε ένα βιώσιμο μέλλον για την ανθρωπότητα, σκοπός του 2^{ου} Συνεδρίου είναι να ενισχύσει και να εξελίξει τον απευθείας διάλογο μεταξύ του εκπαιδευτικού της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας, των επιστημόνων- ερευνητών και των εν γένει κοινωνικών φορέων, ώστε από κοινού να αναδειχθεί ο ρόλος και η θέση της Π.Ε. στο σύγχρονο και διαρκώς μεταβαλλόμενο εκπαιδευτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι.

Ελπίζουμε ότι η προσπάθειά μας αυτή, θα προάγει ουσιαστικά το διάλογο για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και θα αναδείξει τις αδυναμίες του θεσμού. Μετά από περίπου μια 20ετία εφαρμογής προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, πιστεύουμε ότι είναι ώριμες οι συνθήκες της αξιολόγησης όχι μόνο του σχεδιασμού αλλά και του αποτελέσματος των προγραμμάτων στο επίπεδο επίτευξης των στόχων και των σκοπών τους. Δεν είναι λίγοι οι εκπαιδευτικοί που έχουν εκφράσει το αίτημα να αξιολογηθεί η δουλειά τους από ένα επίσημο φορέα ώστε «να γίνουν καλύτεροι την επόμενη χρονιά», όπως οι ίδιοι έχουν δηλώσει. Θεωρούμε ότι υπάρχει πια στην Ελλάδα μια «κρίσιμη μάζα» εκπαιδευτικών οι οποίοι με την κατάλληλη υποστήριξη της πολιτείας και όλων των εμπλεκόμενων φορέων θα είναι σε θέση να καλλιεργήσουν στο μαθητή την πεποίθηση ότι ο ρόλος του ως πολίτη μιας οργανωμένης κοινωνίας είναι καθοριστικός τόσο για τη δημιουργία του περιβαλλοντικού προβλήματος όσο και της επίλυσής του.

Θεμιστοκλής Δημ. Λέκκας
Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου